

מלשון זו משמע שכל קרבנות היחיד: עולה, חטאת, אשם ושלמים — כולם נוהגין בין בזכרים ובין בנקבות. על כן תמהינן:

וכי כללא הוא? והרי קרבן עולה, דקרבן יחיד הוא, (15) **וזכר אתיא** [אפשר להביאו רק מהזכרים], ואילו **נקבה לא אתיא**, כמו שנאמר [ויקרא א] "אם עולה קרבנו, זכר תמים יקריבנו", ואיך אמרה המשנה שכל קרבנות יחיד נוהגין גם בנקבות?

ומתריצין: אכן, עולת בהמה אין מביאין מן הנקבות, אך **האיכא עולת העוף**, המובאת גם מן הנקבות.

דתניא: אמרה תורה [ויקרא כב] לגבי קרבן עולה, "לרצונכם, תמים זכר בבקר בכבשים ובעזים". ודרשינן, דיני **תמות וזכרות** בקרבן עולה נוהגים רק **בבהמה**, שרק בבהמת עולה נאמר הפסול של בעל מום, או נקבה [בעולה ואשם], **ואין תמות וזכרות בעופות**. אינם פסולים במום [אלא בחסרון אבר], וכן לא הקפידה התורה עליהם שיהיו דוקא זכרים.

ולכן, לשון המשנה שקרבן יחיד נוהג בין בזכרים ובין בנקבות הוא נכון בעולת העוף. (16)

ומקשינן: **והרי חטאת, דקרבן יחיד היא, ונקבה אתיא, כשבה או שעירה** [ויקרא ד], **וזכר לא אתיא**, ואיך אמרה המשנה שכל

כלל זה, **בבהמה קתני**, בבהמות בלבד, שבהן תיתכן תמורה, ולגביהן שנתה המשנה את ההבדל בין יחיד לציבור.

ומקשינן: **והרי ולד בהמת קדשים, דקרבן יחיד הוא — ואין עושה תמורה**, ואיך שנתה המשנה שכל קרבנות יחיד עושין תמורה? ומתריצין: **הא מני, משנתו של מי היא?** — **רבי יהודה היא, דאמר [לעיל יב א]: הולד עושה תמורה**.

ומקשינן: **והרי תמורה עצמה, דקרבן יחיד היא — ואין תמורה עושה תמורה**, הרי שלא כל קרבנות יחיד עושין תמורה?

ומתריצין: **כי קתני**, מה ששנתה המשנה, **בעיקר זיבחה קתני**, בקרבן עצמו [הקדש ראשון] בלבד, שבו שייכת תמורה, בו שנתה והבדילה בין יחיד לציבור, ולא בתמורה.

ומסקינן: **השתא דאתית להכי** [עתה בהגיעך לומר כך], אחרי תירוץ זה, לא צריך להעמיד המשנה כרבי יהודה, אלא **אפילו תימא רבנן**, אפילו אם המשנה היא כרבנן הסוברים שולד עושה תמורה, גם כן לא קשה. לפי שאפשר לתרץ: **כי קתני**, במה שנתה המשנה שעושה תמורה, **בעיקר זיבחה קתני**, ולא בולד.

שנינו במשנתנו: **קרבנות היחיד נוהגין בין בזכרים ובין בנקבות**.

15. גירסת השיטה מקובצת.

משום, ששם תירצה הגמרא לגבי תמורה, השייכת רק בבהמה ולא בעופות, ולפיכך באותן בהמות ששייכת בהן תמורה חילקה המשנה בין יחיד לציבור. מה שאין כן כאן, תירצה הגמרא שיש אופן מסוים לחלק בין ציבור ליחיד, לגבי זכרים ונקבות, ואופן זה אמור בעופות בלבד.

16. כתב השיטה מקובצת בשם גליון: תירוץ זה אינו סותר את מה שתירצה הגמרא לעיל "בבהמה קתני" —